

Ovaj projekt finansira
Evropska unija.

**#EY
3A TEBE**

PREDLOG PRAKTIČNE POLITIKE
PODRŠKA RAZVOJU OMLADINSKOG RADA

Fondacija za mlade Obrenovac

NACIONALNA
KOALICIJA ZA
DECENTRALIZACIJU

UVOD

Rezolucija Saveta Evropske unije prepoznaje specifičnu ulogu mladih ljudi u društvu, ali i posebne izazove sa kojima se mladi u svom razvoju suočavaju - pored životnih tranzicija koje se odnose na školovanje i zaposlenje, mnogi od njih se u savremenom svetu nalaze pred neizvesnom budućnošću usled globalizacije, tehnoloških i klimatskih promena, demografskih i socioekonomskih trendova, populizma, diskriminacije i socijalne uključenosti koji mogu uticati na sticanje obrazovanja, položaj na tržištu rada i način na koje demokratska društva funkcionišu. (1)

*Omladinski rad ima značajnu ulogu u razvoju mladih ljudi i stvaranju bolje budućnosti društva, što je prepoznato i na nivou Saveta Evrope i Evropskog parlamenta. U publikaciji *Youth worker education in Europe. Policies, structures, practices* (2) ističe se značaj obuke i stručnog usavršavanja omladinskih radnika, kao i učešća mladih ljudi u kreiranju politika i programa koji se tiču njihovih potreba, dok se u preporukama Komiteta ministara Saveta Evrope navodi da omladinski rad, u saradnji sa različitim akterima, proizvodi širok spektar pozitivnih rezultata za pojedince, zajednice i društvo u celini, tako što doprinosi kritičkim refleksijama i pozitivnim izborima, inovacijama, razvoju kompetencija i jačanju rezilijentnosti mladih ljudi. (3)*

Kako bi se mladima omogućilo da razvijaju svoje potencijale, budu aktivni članovi društva i doprinose njegovim pozitivnim promenama, mladima je neophodno obezbediti adekvatnu podršku različitih društvenih aktera. U tom kontekstu, kao jedan od alata koji ima značajnu ulogu u ostvarenju ovih ciljeva, prepoznat je omladinski rad, koji, kada je reč o našoj zemlji, još uvek nije na zavidnom nivou efikasnosti i održivosti. Stoga će ovaj dokument razmotriti značaj omladinskog rada u Srbiji i pružiti preporuke za unapređenje ove oblasti, na osnovu relevantnih izvora.

Stanje omladinskog rada u Republici Srbiji

Prema Zakonu o mladima omladinski rad predstavlja „onaj deo omladinskih aktivnosti koje se organizuju sa mladima i za mlade, zasnivaju na neformalnom obrazovanju, odvijaju u okviru slobodnog vremena mladih i preduzimaju radi unapređivanja uslova za lični i društveni razvoj mladih u skladu s njihovim potrebama i mogućnostima i uz njihovo dobrovoljno učešće“. (4) Organizacije koje se bave omladinskim radom obično imaju za cilj da mladima omoguće pristup znanju, veštinama i resursima koji im mogu pomoći u izgradnji samopouzdanja, osnaživanju, razvoju liderstva i socijalnih veština.

Ipak, efikasno i održivo ostvarivanje potencijala omladinskog rada je pred različitim izazovima. Omladinski rad u Srbiji se suočava sa manjkom sredstava, podrške i nedostatkom koordinacije između različitih organizacija i institucija koje se bave omladinskim radom. Iako zahteva značajna finansijska sredstva kako bi se obezbedili kvalitetni programi i rad sa mladima, budžeti za omladinski rad uglavnom su ograničeni i neadekvatni. Prema podacima Krovne organizacije mladih Srbije (KOMS), Republika

(1) Resolution of the Council of the European Union and the Representatives of the Governments of the Member States meeting within the Council on a framework for European cooperation in the youth field: *The European Union Youth Strategy 2019-2027* (2018/C 456/01)

(2) Publikacija je dostupna na sledećem linku: <https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/youth-workereducation-in-europe>.

(3) Preporuke Komiteta ministara Saveta Evrope CM/Rec (2017) 4 dostupne su na sledećem linku: <https://rm.coe.int/cmrec-2017-4-and-explanatory-memorandum-youth-work-web/16808ff0d1>.

(4) "Sl. glasnik RS", br. 50/2011 i 116/2022, dostupan na sledećem linku: https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_mladima.html

a Srbija izdvaja svega 0,08% svog budžeta za brigu o mladima (5) , pri čemu 52 jedinice lokalne samouprave (35,9%) od ukupno 145 nemaju opredeljena sredstva za finansiranje lokalne omladinske politike. (6) Ovakva praksa, između ostalog, dovodi i do toga se organizacije koje se bave omladinskim radom često suočavaju sa manjkom finansijskih sredstava i ljudskih resursa, što može negativno uticati na njihove mogućnosti da pruže optimalne usluge mladima. Pored toga, omladinski rad se često ne smatra prioritetom u nacionalnim politikama i strategijama, usled čega ostaje nedovoljno vidljiv i valorizovan.

Prema Ex-post analizi Nacionalne strategije za mlade Republike Srbije 2015 – 2025 (7), nisu u potpunosti dostupni podaci za pokazatelje povećanja programa omladinskog rada i broja omladinskih radnika. U dokumentu se navodi da su tokom fokus grupa istaknuti su određeni pomaci, koji se, pre svega, odnose na prepoznavanje omladinskog radnika kao zanimanja, na uspostavljanje mreže omladinskih radnika i na formiranje stručnog tima za implementaciju Bonskog procesa pri Savetu za mlade kao mehanizma za razvoj kvaliteta i standard omladinskog rada u Srbiji. Sa druge strane, ukazano je i na glavne probleme, a pre svega nemogućnost da se kroz formalno obrazovanje stekne zvanje omladinskog radnika i nepostojanje kontinuiteta u obuci, jer edukacija za ovo zanimanje zavisi od projekata. U skladu sa tim zaključcima, Strategija za mlade u Republici Srbiji za period od 2023. do 2030 godine, kao jedan od posebnih ciljeva za unapređenje kvaliteta života mladih, navodi da je omladinski rad standardizovan u sistemu neformalnog obrazovanja i da kontinuirano se sprovodi. (8)

Jedan od zaključaka dokumenta da je za ostvarivanja nove Nacionalne strategije za mlade neophodno veće prepoznavanje važnosti i jačanje omladinskog rada, a rezultati bi bili mereni i na osnovu broja sertifikovanih omladinskih radnika i radnica.

Preporuke

Ulaganje u omladinski rad i njegovo unapređenje je od velike važnosti za razvoj društva koje ceni i podržava svoje mlade ljude. Kroz omladinski rad, mladi ljudi stiču neophodne veštine i znanja, razvijaju svoje kapacitete i aktivno učestvuju u društvenim procesima, što je osnova za njihov uspešan život i doprinos zajednici. Stoga, upućujemo Ministarstvu turizma i omladine sledeće preporuke za unapređenje omladinskog rada u Srbiji:

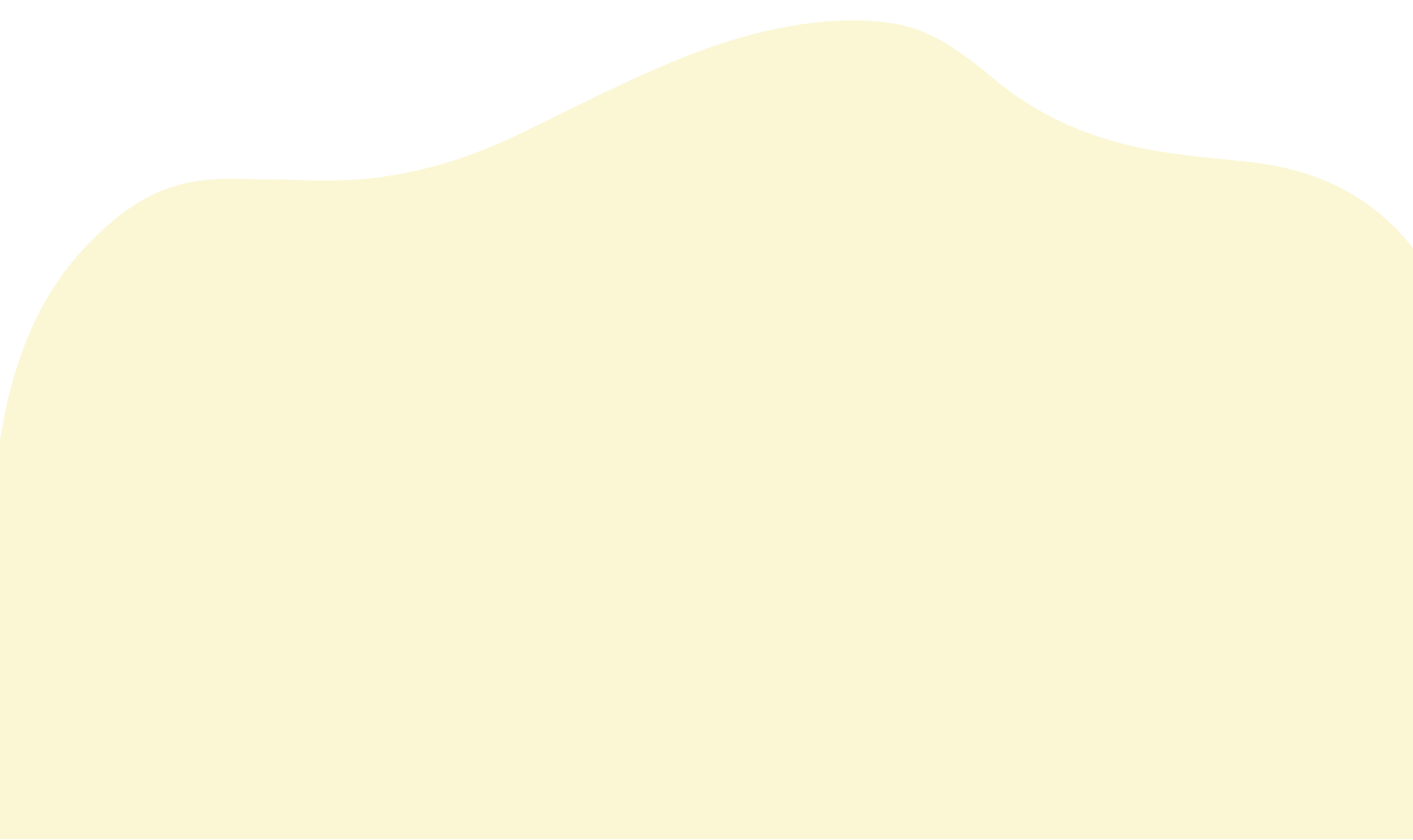
- **Povećanje sredstava opredeljenih za omladinsku politiku.** Omladinski rad zahteva značajna finansijska sredstva kako bi se obezbedili kvalitetni, dugoročni programi i podrška mladima. Takođe, prilikom raspodele sredstava je važno vodi računa o realnim potrebama i specifičnostima različitih zajednica.
- **Jačanje kapaciteta organizacija koje se bave omladinskim radom.** Organizacije mladih i za mlade često se suočavaju sa nedostatkom ljudskih, prostornih i finansijskih resursa što može uticati na održivost programa i usluga koje obezbeđuju, zbog čega je pored novčanih sredstava važna podrška institucija u vidu pružanja informacija, znanja, adekvatnih prostora za mlade.

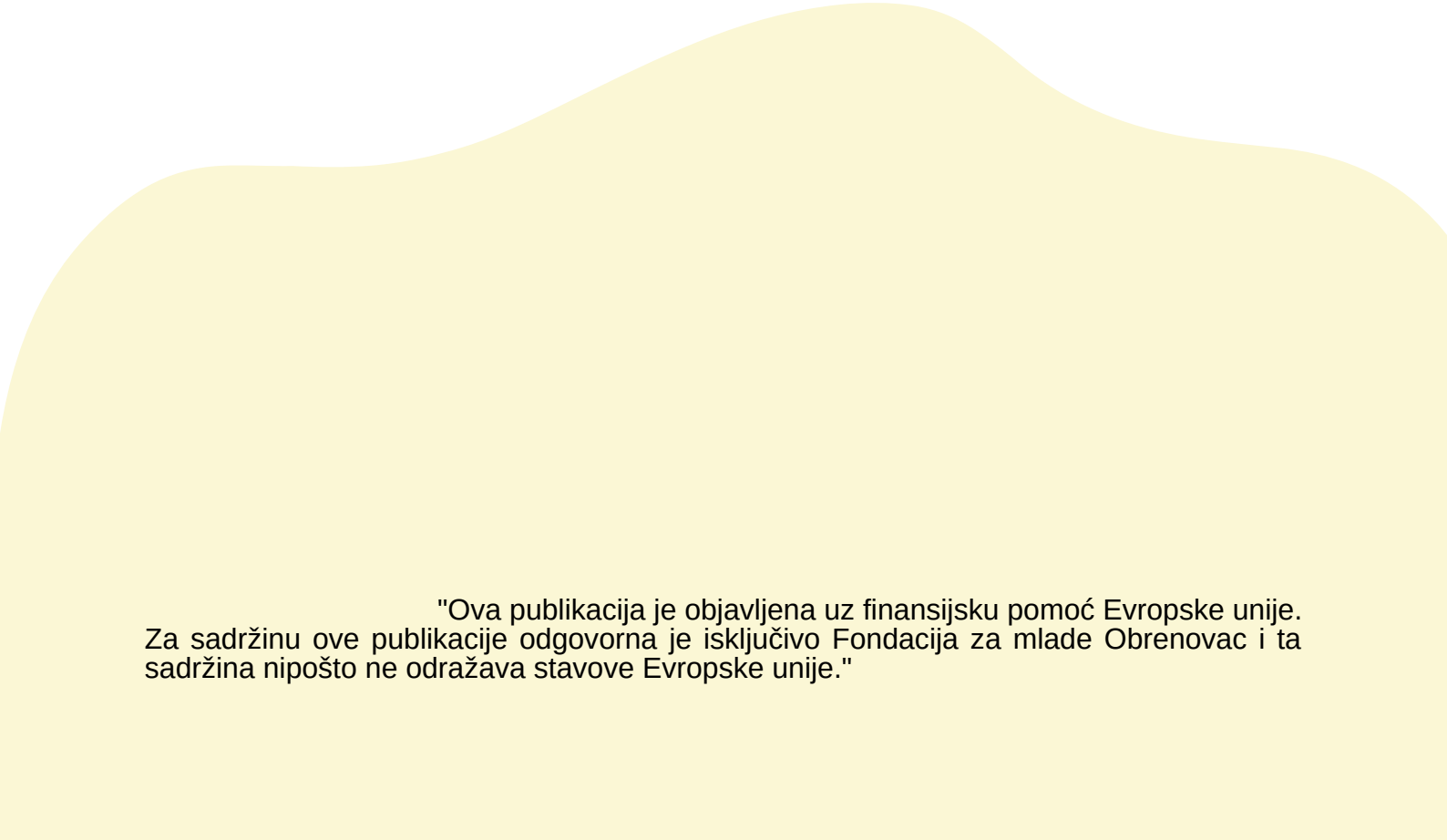

(5) Alternativni izveštaj o položaju i potrebama mladih u Republici Srbiji za 2022. godinu, KOMS, dostupan na sledećem linku: <https://koms.rs/wp-content/uploads/2022/08/Alternativni-izvestaj-o-položaju-i-potrebamamladih-u-Srbiji-2022.pdf>

(6) Ibid.

(7) Analiza dostupna na sledećem linku: <https://www.mos.gov.rs/storage/2022/02/ex-post-analiza-nsm.pdf>.

(8) Strategija za mlade u Republici Srbiji za period od 2023. do 2030 godine, dostupno na sledećem linku: <https://www.srbija.gov.rs/dokument/45678/strategije-programi-planovi-.php>

- **Unapređenje istraživanja o omladinskom radu.** Kako bi se razvijali kvalitetni programi i podrška za mlade, potrebno je kontinuirano pratiti i analizirati efekte omladinskog rada. Zato je važno ulagati u istraživanja o omladinskom radu i povezati istraživačke rezultate sa praksom omladinskog rada.
 - **Veća participacija omladinskih radnika i radnica u kreiranju i primeni politika i programa za mlade, kao i njihova kontinuirana i sveobuhvatna obuka.** Na ovaj način se omladinskim radnicima omogućava da bolje prepoznaju potrebe i izazove mladih ljudi, da pruže kvalitetniju podršku i da zajedno sa mladima rade na stvaranju boljeg društva.
 - **Promovisanje omladinskog rada na nacionalnom nivou.** Omladinski rad se često ne smatra prioritetom u nacionalnim politikama i strategijama, te je stoga potrebno promovisati ga na nacionalnom nivou kako bi se povećala svest o njegovoj važnosti i obezbedilo veće ulaganje u njega. Navedeno može uključivati podršku javnih kampanja, promovisanje omladinskog rada kroz javne događaje i inicijative, kao i lobiranje za povećanje budžeta za omladinski rad na nacionalnom nivou.
 - **Jačanje saradnje između omladinskih organizacija i drugih sektora, kao što su obrazovanje, zapošljavanje, socijalna zaštita i zdravstvo.** Kroz saradnju, partnerstva i adekvatnu koordinaciju omogućava se sagledavanje različitih potreba mladih i razvijanje efikasnih načina da se one zadovolje, što omogućava razvoj potencijala mladih, a u tom kontekstu, posebnu pažnju treba posvetiti razvoju usluga u zajednici za mlade iz društveno osetljivih grupa.
-

"Ova publikacija je objavljena uz finansijsku pomoć Evropske unije.
Za sadržinu ove publikacije odgovorna je isključivo Fondacija za mlade Obrenovac i ta
sadržina nipošto ne odražava stavove Evropske unije."